

קול קורא להגשת הצעות למחקרים רגולציה של תשתיות ציבוריות מרס 2025

עורכת ראשית: השופטת בדימוס ד"ר איריס סורוקר

תשתיות ציבוריות (Public Utilities) הן עמוד השדרה של החברה והכלכלה, והן כוללות שירותים חיוניים כגון מים, חשמל, תחבורה ותקשורת. שירותים אלה נתפסים לעיתים קרובות כנחלת המגזר הציבורי, אך בפועל רבים מהם מופעלים ומנוהלים על ידי גופים פרטיים או במסגרת שותפויות ציבוריות-פרטיות. בשל אופיים החיוני, נדרשת רגולציה אפקטיבית כדי להבטיח איזון בין יציבות, תחרות, חדשנות והוגנות. הרגולציה של תשתיות ציבוריות מתמודדת עם מספר אתגרים מרכזיים.

ראשית, עליה לקבוע תעריפים שמאפשרים השקעות ארוכות טווח, תוך מניעת מחירים מופרזים או מפלים. שנית, עליה להתמודד עם כשלי שוק, לרבות מצבים של מונופול טבעי או אי-ודאות כלכלית שמובילה לאי-השקעה מספקת.

שלישית, עליה להבטיח תחרות הוגנת במקרים שבהם ניתן לאפשר פעילות של מספר שחקנים בשוק, ולמנוע ניצול לרעה של כוח שוק על ידי שחקנים דומיננטיים.

רביעית, עליה להבטיח את איכות השירות לאורך הזמן, בדגש על תחזוקה הולמת, המשך פיתוח התשתיות וקידום יעילות וחדשנות.

חמישית, עליה להבטיח שהשירות יסופק לכלל תושבי המדינה, מרכז ופריפריה כאחד.

ההיסטוריה של הרגולציה מלמדת כי קיימים מודלים שונים של פיקוח על תשתיות ציבוריות. חלקם מבוססים על שליטה ישירה של המדינה, אחרים נשענים על רגולטורים עצמאיים. במדינות רבות מתקיים כיום מעבר למודלים מבוזרים וגמישים יותר, בהם הרגולטור אינו רק קובע חוקים וכללים, אלא גם יוצר מסגרות לשיתוף פעולה בין השוק הפרטי למגזר הציבורי, תוך התאמות שוטפות לתנאים משתנים. כפי שעולה מתיאור האתגרים, רגולציה של תשתיות מחייבת התמודדות עם שאלות כלכליות מורכבות, אך לצד זאת גם עם שאלות חברתיות: כיצד ניתן להבטיח גישה שוויונית לשירותים ציבוריים ולמנוע הדרה של אוכלוסיות מסוימות? כיצד ניתן לוודא שהמודלים הרגולטוריים אינם מעמיקים פערים כלכליים וחברתיים? מהי ההשפעה של מבני הרגולציה על שוק העבודה המקומי, על חדשנות טכנולוגית ועל קיימות סביבתית? ראוי גם להתייחס לדרכי המימון של הפרויקטים בין על דרך של BOT או PFI, לרבות בניית תקציב תפעול ארוך טווח לצורך קביעת מחירי מינימום/ערבות מדינה, וקביעת מנגנונים לפיקוח שלא יהיה שימוש לרעה מצד המפעיל בזמן תקופת ההפעלה.

מרכז חת מזמין חוקרות וחוקרים, והעוסקים בפרקטיקה רגולטורית, להגיש תקצירים למאמרים שיתפרסמו בחוברת ייעודית של מחקרי רגולציה בנושא רגולציה של תשתיות ציבוריות, שמטרתה לבחון סוגיות אלו במבט ענפי ובמבט כלל-משקי, באמצעות מגוון מתודולוגיות מחקריות מקובלות.

הכרך המיוחד של כתב העת מחקרי רגולציה מבקש להעמיק את הדיון בשאלות אלה, ולבחון את ההשלכות המשפטיות, הכלכליות והמדיניות של רגולציה בתחום התשתיות הציבוריות.

המחקרים יכולים לעסוק בתיאוריה כלכלית, רגולטורית, ומשפטית.

אנו מזמינים מאמרים מחוקרות וחוקרים במגוון תחומים אשר יעסקו בנושאים כגון:

- המסגרות המשפטיות והכלכליות לרגולציה של תשתיות ציבוריות;
- עצמאות מול כפיפות של רגולטורים של תשתיות;
- תפקיד הרגולטור והתמודדות עם המישורים הפוליטיים, הכלכליים והציבוריים;
- מגמות ואתגרים עכשוויים ברגולציה של תשתיות ציבוריות;
- השפעת הרגולציה על השקעות פרטיות בתשתיות חיוניות;
- שימוש ב"מתווכים" רגולטוריים ברגולציה של תשתיות;
- קביעת תעריפים: מודלים כלכליים ומשפטיים להשגת מחירים הוגנים ושירותים ברי-קיימא;
- כלים רגולטוריים חדשניים ומנגנוני אכיפה מתקדמים;
- דינמיקה של ביזור ומרכז ברגולציה של תשתיות ציבוריות;
- יעילות ואפקטיביות של רפורמות בתחום בארץ ובעולם;
- השפעות גלובליות ברגולציה על תשתיות;
- היבטים של שוויון וצדק חלוקתי ברגולציה של תשתיות.

שני הקריטריונים העיקריים לבחירה הם מצוינות מחקרית והתרומה הפוטנציאלית של המחקר למלאכת הרגולציה בישראל. הצעות המחקר תובאנה לשיפוט אקדמי במרכז חת, והמרכז שומר על שיקול דעתו באם לאשר או לדחות הצעה או לבקש בה שינויים.

הנחיות לביצוע:

- את תקציר המאמר המוצע יש להגיש עד לתאריך 18 למאי 2025 בצירוף שם המציע/ה, שיוך מוסדי ופרטי התקשורת, וכן קורות חיים.
- טיוטה מתקדמת של המאמר תוגש לא יאחר מיום 1 לדצמבר 2025 ותועבר לשיפוט אקדמי.
- הכותבים/ות ישתפו פעולה עם הערות מערכת כתב העת, יטמיעו את ההערות ויגישו טיוטת מאמר סופית בהתאם להנחיות המערכת.
- המאמרים יוגשו בשפה העברית בקובץ Word.
- מרכז חת יקיים לפי שיקול דעתו יום עיון במכללה למינהל בראשל"צ או באופן מקוון להצגת המחקר על ידי החוקרים/ות. כמו כן, החוקרים/ות יוזמו להרצות ולערוך וידאוקאסט בנושא המחקר לפי שיקול דעתו של מרכז חת.
- המאמרים יתפרסמו לפי שיקול דעתו של מרכז חת באתר המרכז וכן בכתב העת מחקרי רגולציה. תיבחן אפשרות לפרסום מוקדם של טיוטות במסגרת סדרת ניירות בעבודה.

הצעות למאמרים יש לשלוח למרכז חת, דוא"ל: Hethcenter@colman.ac.il

עורכים אורחים:

ד"ר עו"ד יובל רויטמן (yuvalr@justice.gov.il); ד"ר עו"ד יעל קריב-טייטלבוים (yaelkar@justice.gov.il)

בברכה,

השופטת בדימוס ד"ר איריס סורוקר, עורכת ראשית (iris@soroker.co.il)

מרכז רנה ומאיר חת לחקר התחרות והרגולציה, המסלול האקדמי המכללה למינהל

רח' אלי ויזל 2, ראשון לציון | hethcenter@colman.ac.il
<https://www.colman.ac.il/teaching/our-centers/heth-center>
www.facebook.com/hethcenter